

Meie Mats

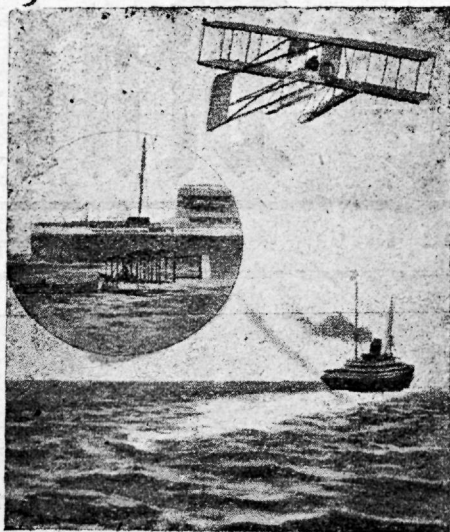
Nr. 81.

Laupäeval, 5. (18.) märtsil 1916.

Nr. 81.

Sakslased seavad rasket suurtükki Däüna ääres paigale.

Kolm läbitäimise abinõu: traadita telegraafi jaam, lennumasin ja aurulaew.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Särg 7.)

Üheteistkümnnes peatükk.

Bob armastas ümbruses ringi luusida. Juba noorest peast oli ta harjunud tubliste tegewuses olema, nii et nüüd sunnitud laistlemine temale siin peaaegu wäljakannatamatals ähwardas muutuda; koguni aga ei suutnud ta terwet päewa haltoni mõisas üksi jurnuks lüüa. Ümbruse ilus maastik tõmbas teda ligi, ja tihti mõttis ta pikemad jalutuskäigud ette, ilma et tal teed ja rajad tuntud oleksid olnud.

Kord oli ta juba hulga maad haltonist eemal, kui, rist-teele jõudes, enam dieti ei teadnud, kuhupoole nüüd küll pöörama peats. Seal langes tema pill ühe noore, walgetwerd neuu peale, kellel kõigeilusamad filmad, nagu ta neid weel ennemalt polnud näinud. Ta seisis warjuritka wahtra-puu all, ja ta jalge ees puhlas suur dogge.

Wiisakalt kübarat kergitades, küsis ta, kust siit lähem tee kinnat'esse läheb.

„Mõlemad teed wiivad sinna,“ wastas see nõidusliku naeratuslega ja nii ilusaste kõlawa häälega, et Bob kohe ära tundis, et see noor haritud neuu tema ees on. „See tee on küll pisut lähem, aga ei ole nii mõnus käia, kui teine.“

„Mul on peaasjalikult waja linna ülemisesse serwa jõuda,“ seletas Bob.

„Et haltoni-mõisa minna,“ täiendas neuu.

„Zgatahes, aga kudas mõite teie teada, et see minu ees-märk on?“

Neiu naeris, oma pärlihammaid näidates. „See pole kuigi suur kunst. Zgaüks teab ometi, et teie mr. Jones olete!“ „Üks nendest kahest Jonesist, arwate te küll,“ parandas Bob.

Zrene, sest tema see oli, punastas mõtte juures Robert Jonesi peale, keda ta siin ootas. Jah, ta teadis, et kaks Jonesit olemas oli, ja üks nendest oli tale armsam kui ta elu.

Kiirelt lähinewad sammud sundisid teda ringi pöörama. Dotawalt waatas ta teed mööda edasi, sest ta arwas selle Roberti olewat, kuid see oli ainult keegi mäetaewaja, kes tõõlt tuli.

„Bob Jones lipitseb meie ülem-mestri tiitre ümber,“ ütles see mees endamisi. „Niisugusel peenel herral pole ka

muud midagi teha. Pärts häbi kohe. Minult õnnetuks wõib ta selle armsa lapse teha, sest ta peab ju wana Tremonti tiitre kofima. Ma pean mr. Prattile märku andma, et ta filmad lahti hoiaks.“

„Kui tore koer teil on,“ ütles Bob, kumardades ja Barryt silitades, kes kohe saba liputades jalule tõusis ja aumääriliku näo tegi.

„Zmelik, kudas ta teie poole hoiab, kuna te ometi temale wõõras olete,“ ütles Zrene, selle peale mõeldes, kui waenulik see loom algusest peale Robert Jonesi wastu oli.

„Oh, mind armastawad kõik koerad, niisama ka wäikesed lapsed,“ wastas Bob naeratades. „Kust see tuleb, ei tea ma isegi.“

Siis lahkus ta, weel kord aupakkisult termitades.

Ta oli alles mõnikümme samm u edasi jõudnud, kui Robert Jonesi oma poo e tulewat nägi.

„Kust sa tuleb?“ päris Robert, teist kahtlustawate pilkudega mõõtes.

„Kändasini pisut ringi ja lähen nüüd kodu poole.“

„Sa räägid juba nii, nagu oleks see sinu kodu,“ osatas Robert, „aga wõid kindel olla, et mina see õige pärija olen. Sellepärast wõid juba aegaste ringi waadata, kust omale uue kodu leiad.“

Bob kehitas ainult õlasi ja läks oma teed. Tal oli wastik oma wõistlejaga waielda. Zärelmõttisult sammus ta linna poole.

„Mäitas peaaegu nii, nagu ei oleks teda iseäranis röömustanud mind just seal kohas trehwata,“ ütles ta endamisi. „Kas eht see ilus filmadega neuu teda ei dotanud? Zme see küll ei oleks, sest Robert saaks küll sellega walmis, et Allicet kofib ja teise ümber lipitseb. Tahaks ainult teada, kes ta oli? Terwe ülesastumise järele ei wõi ta küll mõne mäetaewaja wõi sellearnase tütar olla.“

Robert Jones oli wahpeal Zrene juure jõudnud. Kui ta nii ligidal oli, et neuu temale näosse waadata wõis, nägi ta selle tumetõõse olewat.

„Kas see pois teid nägi?“ küsis ta ruttu.

„Misugune pois?“ andis neuu wastu, mäetaewajat meelde tuletades, kes natulese aja eest mööda oli läinud.

„Roh, keda peaksin ma küll muud mõtlema, kui seda Bob Jonesit,“ ütles Robert kärevalt, nii et neuu peaaegu pisarad siimi tulid.

„Ja muidugi nägi ta mind ja rääkis isegi minuga. Kuna meie weel sin seisme, läks üks mäetaewaja mööda, kes mind niisama ka nägi.“

Roberti salakawalates filmades walgatas. Meelepaha oli korrapealt läinud.

„So, so,“ ütles ta palju pehmema häälega kui ennemalt. „Eoodetawaste ei jutustanud teie temale ometi, et mind ootate?“

„Aga muidugi mitte!“ wastas Zrene punastades. „Ta küsis minu käest ainult teed linna. Misparast tahate seda kõik nii täpipealt teada?“ lihas ta telmisa naeratamisega juure.

Robert mõttis tal mõlemist käest kinni ja waatas tal siigawalt filmadesse. „Sest et ma teid armastan, Zrene. Ma olin pisut armukade. O, kui te teaksite, kui kallid teie mu siidamele olete!“

Ta tõmbas neuu oma najale. Wastutõrkumata lasi see seda siindida, et ta tema kulbjuukselise pea oma rinna wastu surus ja tema roosihuuli palawate, kirbliste musudega kattis.

„Zrene, armastad sa mind?“ sojistas ta.

Nagu jowastanud puhlas neuu tema käte wahel. „Ja, ja,“ wastas ta tasa, peaaegu kuulmata. „Kõigest siidamest.“

Nendes wähestes sõnades, mis see kawalufeta, siilita neuu ütles, oli rohlem, kui et ta sajatõrdselt oma armastust oleks tunnistanud.

Selle terge mõidu ille salaja hõisates, tõmbas Robert ta weel towemine oma käte wahele ja suudles nii, et neutesel hing ähwardas kinni jääda.

„Mu armsam,“ ütles Robert tehtud pühalikusega, „ma ei suuda enam sinuq elada.“

Neiu nokutas, kuna ta filmadest palaw juga noortmeest trehwas. Kuid korraga lehwis nagu wari ille tema alles weel õndsalt naeratawa näo.

"Mis aga, kui teie — kui sa see õige pärija oled? Siis pead sa ju selle Alice kofima," sõnas ta aralt.

"Ma ei mõtlegi selle peale; ma ei saagi teda; sind armastan ma, ainult sind ihkfinda," kinnitas ta vettlikult.

"Aga sa pead ometi temaga abielusse astuma," heitis neiu wabele, kuna tema ilusad silmad piklamiis täis pisaraid walguisid.

"Tule mul meeldegi. Ma seletan sulle kohe ära, Irene, kuidas kõide ülleilidiseks rahulduseks korraldada wõib. Bob armastab meeletult Alicet, ja see teda. Kui ma ei eski, lajewad nad endid juba lähemal ajal laulatada, ilma et wanalt Tremont'ilt luba mõtleksidki küsida. See ajab wanamehe sedawõrd wihasse, et ta neist mõlemist enam teadagi ei taha. Juhtumisi kuulsin ma pealt, kuidas Bob ja Tremont selle üle waidlesid. Nii siis on ainult weel ajaküsimus, mil mind pärijaks kinnitatakse, siis wõin ma teha, mis tahan."

"Mr. Tremont ei jää aga ialgi sellega nõusse, et ja alamast seisusest neiu kofid," heitis Irene kogeledes wabele, "mina olen ju ainult ühe tema ametniku tütar."

"Dige mul tema käest kaua tarwis luba paluda," julgustas Robert uhtustades. "Pealegi wõime ju endid ka salaja laulatada lasta. Ma sean sulle küslik lähikonnas waike pesakese walmis, ja wanamees ei tarwitse meie abielust enne midagi teada, kui me ise pärija arwame olewat sellest temale teatada."

"Aga minu kasuwanemad tohiwad ometi sellest midagi teada?" päris neiu wähe aralt.

"Ei, parem mitte," wastas Robert wenitades, "sest tingimata ei suudaks nad suud pidada, ja siis oleks see saladus kõigil teada. Kui ja mind armastad, Irene, siis pead ka minupärast kõil tegema, mis sinult nõuan. Ma tahan kõil tarwilikud ettevalmistused meie salajase laulatuse jaoks korda seada. On asi nii kaugel, ütled kodus, et wanamees waatama lähed, ja siis kõidame naabrilinna laulatusele, see wõtab kõigest päew aega."

"Mispärast mitte Wingates?" küsis neiu sülitalt.

"Ei, ei, mu armsam, see ei lähe mingil juhtumisel. Siin tuleks meie laulatus mahakuulutamise ja muu sellesarnase läbi kohe awalikuks. Usalda mind ainult täielikult, ja mina teen juba kõil nõnda, kuidas meie mõlemile parem on. Wõi ei usalda sa mind?"

"Aga kuidas wõib ja ometi nii küsida!" wastas Irene õrna etteheittega.

Seni olid nad suure pöõsa warjus olnud, nii et keegi juhtumisi mõõdamineja neid lähele poleks wõinud panna. Nüüd sammusid nad kõrwti teed mõõda edasi, wanaema maja poole.

"Aga wanaemale tohin ma ometi midagi sellest awalada?" küsis Irene. "Ta armastab sind nimelt iseäranis ja tal ei olnud midagi selle wastu, kui temale meie salajastest kokkusaamistest jutust. sin. Ta hoiatas mind isegi, et ma emale ja isale sellest midagi ei räägiks, iseäranis isale, kellel koguduse eestseisjana just selle kohta oma waljud waa-
ted on."

"Sellest hoolimata ei tohi ta midagi sellest teada," otjustas Robert Jones. "Meie ei tohi ettewaatamatad olla. Saab wana Tremont enneagu sellest midagi teada, annab ta mulle kohe reijupassi, ja sina ei taha ometi ju mind õnnetusesse idugata."

"Ei, oh ei, ma ei suudaks omale ialgi andeks anda, kui ka kogemata midagi sellesarnast teeksin."

Robert Jones ei suutnud dieti aru saada, mispäraast Irene wanaema tema lipitsemisega nõus oli ja ifegi seda weel toetas. Ega see wana proua ometi enesele ette kujutanud, et ta selle neiu omale wõtab? Aga aru hakkas ta

Lasketraawis.

saama et temal selle wanaprouaga tegemist tuleb, kui Irene äratadumise kord awalikuks saab, ja ilma kindla tunnistusega ei usuts see ka siis, et ta Irene ennast laulatada on lastanud, kuigi mõõdapääsemata tarwis oli, et ta seda usuts.

Wabepeal olid mõlemad salaküttide teeni jõudnud. Wanaema seisits juba seal ja wotas oma lapselast.

"Nii siis, pea meeles, ainustki sõna meie plaanide kohta!" sõstas Robert weel Irenele.

Neiu notutas. Parema oleks ta omal keele ära hamustanud, kui oma kallima juhatusse wastu eskinud.

Wana proua heitis kiire, uuriwa pilgu Irene särawa kuuma näo peale. Uhtlasti pöõras ta Jonesi poole:

"Dige head, astuge fiske, mr. Jones, ja jooge meiega seltsis klaas teed!"

See oli niisugusel toonil öeldud, mis eitamist ei lubanud, ja Robert pidas ka paremaks kutses tüta. Tal oli suur himu teada saada, mispäraast wana proua tema ja Irene kokkusaamise poolt oli. Noor neiu astus ees, Robert wanaprouaga tema järele.

"Eel on ju imeilus siin elada," algas Robert test rohu-
aeda seiswat wäntaimedega ehitud maja filmitfedes.

"D ja, mul on siin üsna mõius," seletas wana proua üksluiselt. "Selle maja pärisin oma teiselt mehelt, kes mulle ka niipalju warandust järele jättis, et üsna mõnufalt wõin elada. Oma esimese mehega elasin Middlehamis. Sema nimi oli Drury."

Nende sõnade juures heitis ta oma saatja peale uuriwa pilgu. Jones imestas salajas, mispäraast see naisterahwas seda kõil temale jutustas, et aga head tuju alal hoida, tegi ta, nagu huwitats see kõil teda ja küsis:

"Kuidas on teie nimi siis nüüd?"

"Anne Batey." Ta awas rohuaiä wärawa. "Balun, oodake filmapilt siin, ma ütlen ainult Irenele, et ta teemafina kohe illes seaks, siis näitan ma teile aeda."

Sones saatis wäikese, mustas riides, peaaegu noore inimese wäledusega liitwale wanale prouale wäga järelmõtlitu pilgu järele. Tal oli tahtlane tundmus, et see naisterahwas teda ainult selleks siia kutsunud, et temaga teatud asja üle kõnelda. Wõib olla, tahtis ta ehk oma kõneõnawusega mõjuda, et ta Irene kofiks. See mõte tuli tal nii naljatas ette, et ta ennast sundima pidi, et mitte walju häälega naermees halata. Ta pidi ka nägema, et ta ennaft selles arwamises mitte petnud ei olnud, sest warsti ilmus Irene wanaema jällegi ja juhatas teda teatud uhtusega aias ringi, oma wiljapuid, lille ja aiawilja peentaid näidates. Wiimaks jäid nad ühte lehtmajasest istuma.

Peale selle kui mõned tähtsusetu tähendused olid wahe-
tatud, algas wana naisterahwas äkki, ilma pikema fiskejuba-
tafeta: „Ja teie awaldate Irenele oma armastust?“

Jones oli nii kohunud, et koguni ei teadnud, mis was-
tama pidi, sest ta polnud sugugi ootanud, et wana naiste-
rahwas temale sel kombel piistoli rinna wastu peab.
Wastu tahtmist lipas tal huultelt: „Kust teie jeda teate?“

„Kust mina jeda tean?“ andis wana naisterahwas
naeratades wastu. „Sest et mina ka omal ajal niisugune
noor jälg olen olnud. Pealegi on Irene õnn nii awalik, et
jeda igaliks tema näolt wõib lugeda. Tahate Irene omale
naiseks wõtta?“ küsis ta otsekohes.

„Aga muidugi!“ Need sõnad kõlastis siiski kaunis sunni-
tult, ja Jones tundis, et wana proua teraw pill kuni tema
hinge põhja tungis ja seal lugeda ostas. Sellepärast ei ülla-
tanud teda sugugi enam, kui see temale kärealt wastas:

„Arge asjata püüde minuile ilusaid sõnu teha! Teil
ei tule unesti meelde Ireneaga abielusje astuda, waid tahate
teda ainult hukatusesse tõugata. Aga sealjuures on ka minul
weel sõnade taasa rääkida. Teie wõite õnne tänada, mr.
Jones, et mina märkasin, kudas teie Irenele lähiniste, sest,
kui ma pärast teada oleksin saanud, et teie temale ülekohut
olete teinud, oleksite hirmus raskest selle all kannatada
saanud.“

Et oma segadust warjata, naeris Robert lühidalt. „Mul
pole filmapilgutski mõttesse tulnud temale ülekohut teha,
wastas ta kergelt, „ja salajane abielu on lõpuks wist küll
niisama auwäär, nagu awalik.“

Mrs. Beaty ei pöörand filmagi Jonesi näo pealt. „Ene-
seftki mõista olete Irenele midagi sellesarnast lubanud. Mui-
dugi ei mõtlegi teie sõna pidada, kui teil kudagi wõimalus
leidub sellest pääseda. Aga niitüd, mr. Jones, ei ole teil enam
tagasi pääsemist, olete kord Irenet wõrgutanud, siis peate
ennast ka temaga laulatada lastma.“

Wana proua käskiw hää äratas nooremehe wihale.
„Kas ma Irene wõtan wõi ei, oleneb ainult ja täielikult
minu enese tahtmisest,“ wastas ta jämedalt.

Otsekohese wastuse asemel leppis wana proua sellega,
et Robertit natuke aega pillawa naeratusega silmitfes. Siis
litles ta, kuna ta oma filmadega otse teise filmadesse puuris:
„Mis siis, kui ma Saltoni-mõisa lähen ja wana mr. Tremontile
jutustan, kes teie dieti olete?“

Jones lahwas. Kuid ta tundis ennast waljuste naer-
ma ja ütles kiilmalt: „Mina olen Robert Jones, tema õe
poeg, jeda wõite temale juba jutustada.“

Wana naisterahwas raputas pead. „Ei, jeda teie ei ole.
Teie isa nimi oli enne Robert Laurence. Kui ta aga kohtu
alla oli sattunud, hakkas ta ennast äkki Robert Jones
nimetama.“ (Järgneb.)

Jäljed lume peal.

Henry Devernois'i jutuke.

„Minu nimi on Charles Ledruet,“ algas politseikomis-
sari juure ilmunud isand, „ma olen Harlevilles olewa
suwemaja „Minu Helene“ omanik. Suwemaja otfisin ma
kahe aasta eest kellegi Sppolite Veniet'i käest. Kuid elama
ajusin ma sinna kõigest alles nädala aja eest. Ja terwe
selle nädala jooksul on minu suwemajas mingisugused
nägemata inimesed wõõrks käinud . . . See asjalugu sun-
nib mind alalises hirmus ja ärewnses elama . . .“

„Ja endine omanik ei kõnele teile midagi niisugus-
test saladuslikkudest asjadest?“

„Ei. Ta oli seal oma naisega umbes nelikümme-
aastat elanud, ja neil ei olnud millegi üle kurta. Nimeta-
tud asjalugu erutab mind jeda enam, et kõige hoolsama
otfimise peale waatamata meil korda pole läinud midagi
leida . . . Tontigi ma ei usu.“

„Mis asi sunnib teid aga arwama, et teie suwemajas
wõõrad inimesed käiwad?“

„Selles olen ma täitsa kindel. Neljapäewa õffel kuul-
sin ma selgeste afna taga hääli . . . Kui ma aga toapoi-

siga terwe mõisa läbi otfisin, ei leidnud ma kedagi. Täna
hommikul juhtus aga midagi koguni imelikku. Kella kuue
ajal hommikul tormas toapoijs minu tuppa kssaga, et lume
peal selgeste inimese jalgade jälgi näha olla! Ma jooksin
õue peale wälja ja nägin ka tõeste lume peal jalajälgi:
ühed meesterahwa, ja teised nähtawaste naisterahwa omad,
mis wärawa juurest pöörsast majani ja sealt tagasi wiisid.“

„Imelik, tõeste imelik,“ pomises politseikomisjar. „Ma
kutsun kohe oma kõige parema agendi, ja siis lähme seltsis
teie juure.“

Peagi olid isandad suwemaja juures.

„Teie olete hiljaks jäänud,“ teatas toapoijs neile wastu
tulles, „lumi on ära sulanud ja jäljed kadunud . . .“

Ledruet hakkas pahameele pärast kiruma, kuid komisjar
katkus teda rahustada:

„Arwatawaste tuleb täna uueste lund maha, nii et
kui n a d jälle tulewad, siis me . . .“

„Aga kui mind enne ära tapetakse?“ katkestas suwemaja
omanik teda närwiliselt.

„Ma jätan oma abilise Renompriet terweks õõks teie
juure.“

Selle peale wõtsid kõik neli hoolsa otfimise ette, kusjuu-
res nuputas komisjar wäike leiduse tegi. Ta haaras kibu-
witfapöösa õksalt korraga musta pitfiriba, mis nähtawaste
wiimafel õõl sinna olid sattunud.

„Teie arwamine, monsieur Ledruet, et üks saladuslik-
kudest kitalistest naisterahwas on, näib tõepõhjal seismat . . .
Renompriet, olge hoolas! Hommikul sõidan ma ise stia.“

Komisjar lahkus, Ledruet õige ärewas meeleolus maha
jättes.

Umbes kella kuue ajal õhtul hakkas paisu lund sadama.
Toapoijs asus alumisele korrale, Renompriet illemisele
korrale walwele. Mis Ledruet'isse puutub, siis heitis ta
riidest lahtiwõtmataalt diiwani peale.

Kella üheteistkümneme ajal kofisid trepi peal sammud.

Ledruet kargas, nagu wedrust uleswifatult, piisti.

„Kes seal on?“ mõrgas ta.

„See olen mina, toapoijs Jean. Ma kuulsin praegu
jällegi hääli . . .“

Ledruet ruttas ühes toapoijsiga salapolitseiniku juure;
see aga seletas, et tema midagi ei olewat kuulnud. Siis
otfustasid nad seltsis alumisel korral walwama jääda.

Korraga sofstas salapolitseinik ärewa häälega:

„Waadake, waadake! Mis see seal on?“

See oli aga peremehe õuekoer . . .

Sunnid aga kadusid tundide järele. Rahulikumaks
jäädes uinusiid wäsinud mehikesed wiimaks magama.

Warsti ajas hele kellakõlin neid ules. Toapoijs ruttas
ust awama. See oli komisjar, kellele salapolitseinik ka kohe
kõik mõõdaläinud õõ „sündmused“ teada andis.

„Mitte midagi uudist, komisjari-herra, kõik on korras!“

„Kudas nii: mitte midagi uudist!“ hüüdis komisjar.

„Waadake: Lume peal on jällegi jäljed . . .
Nähtawaste needfamad, mis eila õhtulgi, kuid nüüd wiiwad
nad ainult maha juure; nii siis peawad istud, jeda me
otfime, weel siin olema . . . Noh, nüüd nad meie käest
enam ei pääse!“

Aga ka seekord jäi kõik otfimine asjataks. Kõik neli
pöörsid alumisele korrale tagasi.

Korraga kuuldufid just nagu maa alt tumedad muusi-
kahelid. Keegi mängis klaweri peal wanaaegset lauluwiisi . . .

„Rahtlemata mängitakse siinamas majas,“ sofstas
komisjar. „Kus teil klawer asub, monsieur Ledruet?“

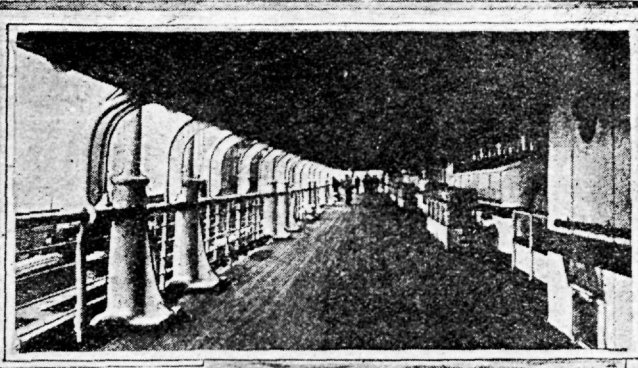
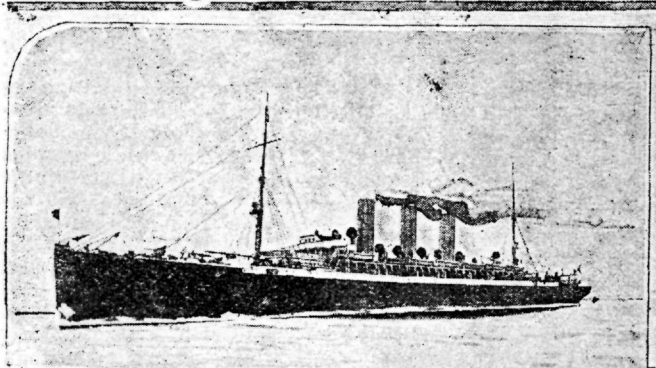
„Dobake weidi,“ sofstas suwemaja omanik wastu.

„Siin ju klawerit ei olegi . . . Aga ei — on küll! . . .
Uks wana, kaffine klawer . . . Ta asub tühjas mahajäetud
toas, kuhu keegi oma jalga ei tõsta.“

Pöösuwa südamega hiiltsid kõik neli koridori, mille
lõpul komisjar ühe ukse awas. Etalgul ei näinud ta pime-
duse pärast seal mitte kui midagi, siis aga hüüdis ta wõ-
burdõmsalt:

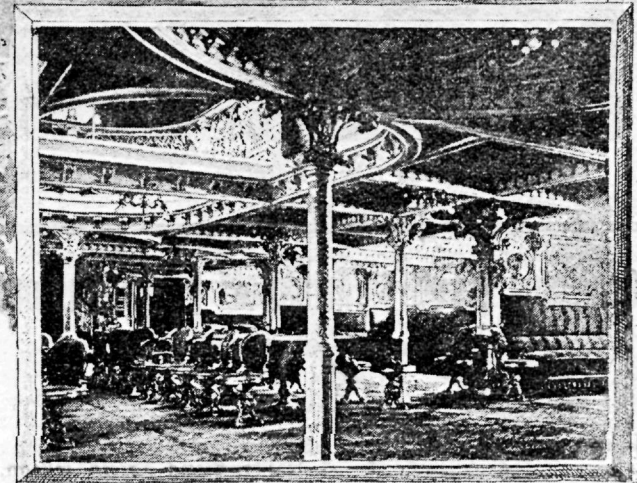
„Mad on siin! Noh, sattusite lõksu, kallikesed! Enam
ei pääse te kusagile!“

Selle peale kostis toas walitfewast pimedusest nõrk
hääli:

Reisijate laewad — hiiglased.

Suurejooneliselt on inimese waim wiimasel ajal töötanud, wägewaid asju loonud. Ühtlasega wõib nende seast hiiglasewu nimetada, millest aga, kahjuks, nii mitmed praeguse sõja ajal waenuliste riikide weeluste paatide läbi põhja lastud, ühes tuhandete inimeseohwriga. Hiiglasewu ehitati sellepärast, et suurem masin kokkukoheldumalt töötab, f. o. wähem kulu sünnitab, ja, teiseks, et ühe ja sellejama reisijate arwu wedu ühe laewaga odavam tuleb kui kahe laewaga. Niisuguseid suuri laewu oli, kolmandaks, ka wõimalik kõigi nende mõnustega sisse seada, millega hellitatud herrased, kes kulude peale ei tarwitse waadata, harjunud. Meie pilt kujutab, näit., ilusat jalutusruumi I. klassi reisijate jaoks laewa lael ja awarat, toredat saali laewa keskosas, kus kontserta, näitemänga j. n. e. toime pandakse. Sõegi ujumisetiigid, turnimisruumid, päewapildi töökojad

j. n. e. ei puudu niisuguste laewade peal. Paljudel hiiglasewadel ilmub ka igapäew oma ajaleht, millele sõnumeid traadita telegrafi laudu igalt maailma kaarelt saadakse. Kui niisuguse laewa sisse nusesse waadata, siis arwaks inimene enese ühtes lossis wiidawat, kui mitte kerge dõtsumine meelde ei tuletaks, et ta lainetawal merel ujub.

„Galastage meie peale, herrad! . . . Ürge tehke meie halba . . .“

Toapoisks awas ruttu luugid ja akna. Ja seal awanes juuresolijate filmade ees weider pilt: korralikus riides wanamees, pikkade hallide juustega, mis saltudena kurwa näo peale langesid, seisis peenikse, mustas pitsiriides wanade ees, kes näo kättega kinni oli katnud.

„Aga lubage,“ hüüdis Ledruet, „ma tunnen ju teid! . . . Teie olete . . .“

Seal sõnas wanaeidele nuuksudes wahela:

„Ah, need inimesed elawad meie juures . . .“

„Ma seletan sulle kõik ära . . . kohe . . .“ Ma pean nende ifandatega paar sõna rääkima . . .“

Ja, kirjeldamata armastusega oma elatanud sõbrannal läe alt kinni wõttes, mis wanamees ta ukse juure.

Juuresolijat I läksid filmad niiskets.

Wanamees pööras peagi tagasi.

„Monsieur Ledruet tundis meid ära,“ algas ta lihtsalt. „Ma olen Hippolite Beniet, selle suwemaja endine omanik. Teie ei suuda endile ette kujutada, minu herrad, mis see maja meile oli. Ta ehitati sel ajal, kui me weel peigmees ja pruut olime; 1867. aastal asusime meie temasse noorepaarina elama, ja oma naise auks andsin ma talle nime „Minu Helene“ . . . Teie wõite endile ette kujutada, mis me läbi elasime, kui me siit pesakeldest lahkuma pidime, kus me nelikümme õnnelikku aastat mööda olime saanud.

Helene kaotas mõistuse, unustas, et me niilid puupaljad inimesed oleme, ja tahtis aga ikka siia tagasi pöörata. Süda tahtis mul lõhkeda! Ja nii sõitsime meie siia, awastime ukse, mille olemasolemisest ainult meie teadsime, ja tulime siia, endi „kodusse“ . . . Kui õnnelik Helene oli! Ta mängis „meie klaveri“ peal oma armsamaid wiisusi, mina aga nutsin . . . See oli niisugune õnn, et ma walmis olin ennast kas wõi kurjategija pähe maha lasta lastma. Kas te tõeste meid wangitorni pistate?“

Wanamees kumardas, tänas ja läks kõrwaltuppa, kust peagi ta sõnad kostsid:

„Meie lähme linna tagasi, kallid . . . Ürst leiab, et sul kahjulik on talwel siin elada . . .“

Ja warsti oli pargis taht kõssiwajunud wanase kogu näha, kes aegamisi endi kodust eemale sammusid . . .

Sünnis kingituselks

Wankuwal troonil

ilus, põnew roman Italia wabastamise sõjast.

Sind 1 rbl.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Esimene Isamaa sõda. Tutsow wiib Tallinna polgu tormijooksule.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootele Meeskäpp.

XXIII.

Uuel wõitluseliinil. Wäejooskikud. Hulga aja järele linnas, kuid stadolis õõb pidamas

3. august. Dõsel, kella 12 ajal, äratati meid üles. Marsimine algas. Serwed korpused wahetasid endid. Hommiku päikese tõusu ajal jõudime L. tubermangu N. jõe kaldal w. ikkese L. Siin mägistel wäljadel asus meie diwisjon kaewituid kaewama. Meid, luurajaid, saadeti wahisalkadena umbes wiis wersta ettepoole selleks, et waenlane meie wägedele järsku kallale ei saaks tungida. Peale meid saadeti weel igast roodust luurajaid, kelledele muu seas üllesandeks tehti N. luhal heinakuhjast ja külades tuuristi kokkupandud rukkist ja nisuga maha põletada, ning loomasti ära ajada, mis poolatad maha olid jätnud. Peagi puutusime meie N. küla juures waenlase luurajatesalgaga kokku ja lõime nad põgenema. Selle peale asusime pooiteist wersta oma liini lähemale „R.“ küla juure, kuhu wahiforda jäime. Siljem langefid roodu maatuulajatest ütsteist meest wangi. Nende seas ka üks eestlane August Matberg, Mlawerest, Kose kihell.

Dõtul, kui ma ühinda siin kõrge kingu peal wahiti pidafin, wõisin ümbrust tema omapäralsuses näha. Põhemal kael laisalt liikuw N. pind, oma laiade luhtadega, kus nüüd ligi 800 heinakuhja põlesid ja sellele luhale pimeduses nagu tulede mere kuu andsid, nagu linna wälimuse, ainult selle wahega, et nad liikusid. Põhemal kael kõrged kingud ja käärawad orud, meie wärskelt kaewatud kaewituid ning spjelga taolifelt liikuwate meestega, kuna ümbruses wäiksed tulekumad wiirastuslifena, nagu rahaangu tuled, wilsufid.

Dõsel ei olnud waenlase luurajaid kuulda ega näha, mispärast ta õõ seal waguvalt meil möõda läts. Järgmisel päewal, 4. augustil, hommiku wara sammusime L. linna. Siin kinnitasime teha, suplestime, pestime pesu ja puhastime. Sinnatene ei anna oma suuruse ega majade rohktuse poolest Lomshale palju järele. Lomshas on aga paremaid ja moodfamaid majasi rohktum. Nagu Lomshas, ei ole ka siin rahuwapartissi, waid ainsamad, ilusamad ja korralikumad jaluristohad on surnuaiad. Kohati tuletawad need munakiwidega pülgitatud uulitsad ja niisamasugused kõnniteed teliskiwidega paigutatuna Tartu eeslinna uulitsaid meelde, kuid

tänawatel. Dõrtorteriis olime siiski kuuris, stadolis.

XXIV.

B., puhkus. Raudteel.

5. august. Selmisel õhtul teatati, et meie wäekorpus siit lahtub ning meie ajemele keegi teine korpus ajub. Meie kaugemale liigume. Dõsel kell 12 ajal hakkasimegi B. poole liikuma, kuhu siit 24 wersta on. B.

Linnas meie aga ei peatanud, waid sammusime, umbes kahelksa wersta tiiru tehkes, linna hommikupoolsele serwale „R.“ külateesse. Siin puhastime oma wäsimust. Dõtul nägin ma siin ka satkslastelt ärawõetud „Bepelini“ taolist õhuhiglast.

6. august. Põha. Meil oli järelwaatus ja pühapäewane päew. Polgu muusikatöör mängis päew läbi. Käisin täna oma ülemusega linnas. Kaunis tena ja suur linnale. Praegu, kus waenlane siit umbes 30 wersta eemal, on siiski juba posti- ja rahaajutused siit lahtunud ja elanikud nii muust maailmast lahtutatud. Elanikud ei saa — ei kirjasti ega telegrammisti, ega saa neid ka saata. Raudtee rongi erastutele on wähe. Zsitub, kes siit ära möõlewad kolida, tarwitawad, nagu ma märkasin, woorimehi.

Linnas on elektri walgustus, hulk wabrikuid, ja hoburaudtee. Need kõik seisawad, kuna wabrikute sissewadete ärawõlmise kallal hoolega ametis ollakse. Kirikutud, wõõrastramajasi ja kinoji on dige palju. Lore ja suurepäraline on Lutheri usu kirik ja awar katoliku usu kirik. Täna käisid meie roodud saunas ja makseti meile üle hulga aja palka. Balgasaamise asjus, kus mul neli kuud palk saamata oli ja ühes tubakaradega kokku 594 kop. pidin saama, on mul lugu täbar — sain ainult kolme kuu palka ilma tubaka rahata: 225 kop., tubaka raha mitte, niisama jäi ka juuliku palk saamata, sest kirjades oli wäga omapäraline wiga tekkinud: „убить подъ Круши 2. июля.“ Roodukomandõr naeris selle üle ja tähendas: „Nüüd wõid muretalt sõõda, oled mahalõõdute kirja märgitud, enam juba surma kartta ei ole!“

Täna jaadeti B. siiski hulga aja järele suurem sõjapõgenejate rong minema. See rong seisis enamaste lahtidest platformidest koos. Ja selle peale ajufid hunitus mehjed, naisjed, lapsjed, mõnjed koduloomad ja ka kribu-krabu kraam.

Sale meel tuleb peale neid nãhes. Dien nii paljusidõti sõjapõgenejaid näinud ja wõdin nii mõngagi jutustada. Kui wãhõgi wõimalik katjugu kodu jãõda. Praegu ma sõjapõ-

Rättemaksmise mõtted. Prantsuse mõistukujuline pilt.

genejate viletsuste juures ei peata, seda teen ma edaspidi. Lubatagu mind aga veel mõni sõna B. linna kohta selda.

Ragu öeldub, on liikumine hoburauhteel seismas, suurem

oja kauplusi finni. Kõrgetamatest ainetest puuduvad — juhtur ja tubatas. Minult mahorkat on vähemal määral jaada. Linn on õhjetel valgustamata. Elektrijaam aga töötab kõikjelt, mida sellest järelbada võib, et habemeaja-

Gustaw Lõhmus,
luu-Wändraht.
Tegewas sõjawäes.

Ernst Lõhmus,
luu-Wändraht.
Tegewas sõjawäes.

Anton Lõhmus,
alamoh. luu-Wändraht.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Lõhmus,
luu-Wändraht. Autojuht
tegewas sõjawäes.

Aleksander Grostup,
Lellest.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Besalep,
Petroarabit.
Eftektor tegewas sõjawäes.

Nikolai Ewerhowsti,
alamohw. Kilewist.
Tegewas sõjawäes.

Fritz Balod,
Kvramoalt.
Tegewas sõjawäes.

Eduard Wimberg,
Paidest.
Tegewas sõjawäes.

Eduard Soll,
Wõistku w.
Tegewas sõjawäes.

mitsearid, kohwimajad ja kinod walgustatud on. Wiimastes wõid suuremalt jaolt ainult ohwitseriisi, sõjawäeametnikka ja halastajaid õhesi näha. Kõik, kellel wähebegi wõimalik on, püüab linnast lahkuda. Enamaste jääwad juudid paigale. Suur puudus linnas on peenest rahast. Saun, kus meie käisime, oli puhas ja korralik, wahariidega kaetud sohwad jne. Ka on linnas oma weewärt olemas, mis pragu veel töötab. Ei puudu ka puieestikud, mis rahwale jalutamiseks awatud. Linn on omalaadiliselt poetiline. Ta on mäetunde wahel. Lõuna ja õhtu poolt küljest piirab teda kauguses mustendaw männimets. Eigemal on halsjendaw heinamaa ja karjasmaad, kus hõbeselged ojakased lootkewad. Üksna linna äärel kaswawad kased, elupõlised tammed, paplid ja metsõunapuud. See linnajagu, kus juutisi ei ole, on nägus ja puhas, kuigi nüüd weidi kasimata — ainult haisew Tallinna Härjapea taoline oia weab sellest puhtamast linnast kriipsu läbi. Turgu on siin kolm tükki. Trükikodadest paistis mulle silma kuis ja ajalehtometustest kolm. Praegu ei ilmu siin aga ainustki ajalehte ning nende olemasolemist tunnistawad ainult sihid. Tarbeainete hinnad on suureste tõusnud. — Wõi nael maksab 110, worst 90 ja süidworst koguni rabla nael. Kompwekid, mida elanikud nüüd suhkru asemel tarwitawad, on ka hinnas, kuid wäga palju nende hind kerkinud ei ole, wast ehk 10%, mida muidugi sellega tuleb seletada, et nende tagawara suur on. Üleüldse wõib aga B. kohta selba, et ka suureste juudi linna muljet kannab. Laupäewal, 8. augustil, kus juutidel püha oli, tuli mul mõni neli tundi kõmpida, pea terve linna läbi käia, enne kui mõne naela jaja (jaja nael on 15 kop.) tooji tikka, paar küünalt ja kirjaümbrilla sain, Kõik kauplused — juured ja wäiksed, olid tinni. Ja mitte üksinda kauplused, waid ka mitmed tööstuslised asutused. Kogu linnas oli ainult paar würtspoodi lahti.

8. augusti õhtul teatati meile, et meie puhkuseaeg lõppenud on ja meie uueste tuleliini poole teele peame ajama, kuid mitte enam endisele liinile, waid uuele. Õhtul jaadetigi juba oja moonawooriisi minema.

9. august. Pühapäew. Uptasime terve päewa minema, kuid jäime siiski veel paigale. Esmaspäewal oli illewaatus ja kell wiie ajal peale lõunat jõudime walfalisse. Kolmsime wagunitesse ja kell 10 ajal õhtul hakkasid eshelonid liikuma. Liikusime wäga pikkamisi edasi ning peatasime wiimati 18 wersta lõunapool jaamas.

Jaama ümbruses on sellesamanimeline alew, kenade uute majadega ja aedadega, kus peale wiljapuude ka mitmesuguseid lõunamaa puud pottides kaswamas on. Alawil on ilusa maastiku poolest veel meeldiwam. — Kõrged künad, sügawad orud, kus hõbeselge weega ojakased wõitkewad. Siit lahtusime aga pea ja lõksime mõni werst õhtu poole. Alawilu juures tuli meil suurepäralisest wirtsst Tsjekewiezi villast mööda ja mitukümmend tiinu suurest pargist läbi sammuda.

Parti sisse astudes lütkestas minu pillu ülitore sammaswäraw, mille tornitippust wirtssti wapp ehtis. Lõks ise on suurepäraline kolmekordne tornidega, punastest teliskiwidest tehtud hoonemüraakas. Teised mõisahooned on niisamuti ka kahe ja kolmekordsed, punastest teliskiwist. Pargis on hulk järwest, pürskawust, raidkujusi, lehtmajasi, terrasest, tornisi ja tiikisi ning pawilonisi.

Sema puiesteesi mööda liiguwad nüüd aga sõjawäed ja sõja moonawoorid. Puhates pikutasin ma kunstiliselt järeleaimatud piramidi jalal sphinksi kõrwal. Minu kohal hõljuwad loojaminewa päikese kiirte ees koketeerides pakkud akatfiate õksad.

Pea jätame selle paradüüskliku pargi. Sammume edasi, lord mõnifada jalga kõrgete kintude harjal, lord sügawas orus, kuni wiimati wäikses, kuid meeldim-kodususes „P.“ küllakeses peatame, et ööd olla ja puhata. Dõ on luuleline ilus. — Täiskuu kallab õhtralt oma kollakat walgust laiale. Weepanged õlal, filmitseb tuu pinnalt Waffjalasillapiiga seda nõiduslist maastikku, neid kõrgeid männi, kuuse, kase ja tammemetstega kaetud kintusi wõi sügawaid lofkawa rohuga orgusi.

(Järgneb.)

Aleksander Treijar,
Automobili roobus.
Mõlemad Võrumaalt.

August Treijar,
W. all teadm. kadun.
Mõlemad Võrumaalt.

Gustaw Jaksen,
Albu w. Saawatub.
Mõlemas parandusel.

Hans Nääri,
Järwatandi w.
Mõlemas sõjavangis.

Aleksander Debera,
Juuru w.
Tegevus sõjaväes.

Wassili Sirp,
Saaremaalt.
Tegevus sõjaväes.

Woldemar Nagel,
Wahastuult.
Tegevus sõjaväes.

Gori Palm,
Sublinnast. W. Jaap sõjas
oln. Jaan. 1915 teadm. kad.

Andres Schmidt,
Kõo w. Märtsikuust 1915
teadmata kadunud.

Johannes Kadaja,
Kuramaalt. Eiberi kätt.
Rooðu kirjutaja.

Cesti sõjameeste kirjjad.

I.

Armsjad tallinnlased!

Juba 6. weebuarist saadik olen kaitsekaarist väljas ja praegu ajub minu kantsilei mitte kaugele tuleliinist, kõrgel mäekünkal, Poola külas, majaperemehe koiku all. Teil ehk näeb see naljatas olewat, et minu kantsilei niisuguses tohas ajub, kust ma teile praegu selle kirja läkitan, aga mina olen oma kabinetiga väga rahul. Minute wäike wiga on see, et mu jeltliised — kaks tana — näraakad mustawad kõik mu mõõksid täis. Meid ajutati ühte urtsikusse 24 meest, ja mina nende seast olen praegu kõige õnnelikum oma asemega. Paar wihtu õlga on mul külje all, jalad wastu ahju müüri, ja nõnda puhutan õhjel ja, kui aega, ka päewal. Kui laua meie siin asume, on teadmata. Suurt wiga sakapõisid meile selle kolme nädala jooksul ei teinud, aga siiski paar kolm hinge löid reast välja. Kui palju malmi ja piitsi-rohtu nad iga reast lahkunud hinge peale ära kulutasid, on teadmata, aga puuda aru järele kaunis suur. Praegu on õhtud pimedad, ja päris tore on küla serwal künka otjas muujat kuulata ja tulewarki waadata. Kaitsekaarist olles ei ole juba kõik wõimalik täielikult näha, aga siit waadata on see mäng kõik nagu peal. Mõlemilt poolt walguis-tawad proshektorid, mõlemilt poolt lendawad walguis-rafetid õhku ja mõlemilt poolt antakse tuld, nii et maapind rahsub. Kaitsekaarist, kui malmiütid kinnudes üle pea lendawad, ei pane nagu tähelegi, ainult leiad end kaunis kraawi külje wastu toetanud olewat, aga siit waadata, siis tunned kudas nagu sipelgad mõõda selga jooksewad, ja tüki aja järele hingad väga sügawalt. Niisugust etendust pealt waadates, on tervisele palju kasulikum kui parvepoiste mäng „Estonia“ näitelawal. Kui batareid nagu ühest juust tuld sülitawad, siis lööb usklik Wene mees risti ette ja lausub: Господи помилуй, aga rohkem jagu lausuwad: давай еще разъ, лижъ,

muidugi teada, tutaw Wene sõna. Eila wõeti meil wauu ja ka haiglasemaid noori seast välja ja saadeti teise järgu moonawoori, aga et ma praegu wäike „natjalnik“ olen, sellepärast jäin rootu.

Kewabel lähed üks parin lahti, sest walmistused selleks on libedad. Paljudest asjadest oleme täielikumad, kui minemal sawel, jee mõjub ja tõstab meeste meeleolu kaunis tunda-walt. Praegu ei wõi ka tehafimmitse üle nurijeda. Hommi-ku pudru, lõuna supp ja õhtu supp, theed teeda niipalju kui jüda kutjub. Suhturt saab 5 päewa kohta tükki 35, ma-horlat iga nädal 1 pall. Pigista filmad ja pista, puudust ei ole. Saia müüjaid sõidab siin sadasid, 15—20 kop. nael. Näha peale kaardimäng on harilik, kui wähegi aega on; kes wõidab, jõbb saia, kes kaotab, waatab pealt, nõnda lähed päew-päewalt. Mina wõtan iga kuni küljest natuke, ja mulle ka küllalt. Terwis on praegu hea, meeleolu karasta-tud, elab nii laua, kui see wa pilwetagune wana heaks arwab, saagu siis mis saab.

Martin W.

II.

Armas sõber!

Sinu kirja sain kätte, ütlen südamest aitäh! Et aega polnud kirjutada, sellepärast katjun seda täna, s. o. 23. jaanuaril teha.

Meil oli suur lahing, aga lõppes meie täieliku wõiduga. Katjun seda kirjeldada. See oli 20. jaanuari õhtu kui meie 4 mehga maatuulamisele läksime. Dõ oli kaunis pime ja külm. Läksime teele. Hull maad oli wiist ära kaidud kui korraga puude tagant (umustasin ütlemata, et meie kaitse-kaarist ka metsas olid) tuli paistis ja tule ümber 8—10 meest. Pidasime aru mis teha. Mina aga ütlesin: „Jurmata neid ei mätja, et wõtame parem wangi.“ Nii ka oli. Kor-raga karjusime hurra ja kaskisime alla anda. Mehed nii lohtunud, et ei tea mis teha. Piisid olid hakki pandud ja need wõtsime ära. Näid ütlesime, et jätke oma loht maha ja tulge järele. Meestel ei aidanud muud kui „dmbi“ aga

ligi. Nad seletasid, et tahtnud selfimeestele padrunisi ja leiba wia, aga et külm oli, teinud tule üles ning sattunud sedamoodi wenelaste kätte. Lättime ikka edasi. Korraga karjub keegi: „Seisa!“ Ma tunnen wahimehe häälest ära ja ütlen: „mis ja karjub“. Tema aga küsib, et kes need on? Meie wastasime: tõime teile saksoisja näha. Wangid saatime ülemuse juure, aga ise „läänasime“ kraawi puhtama.

Olets meie seda teadnud, mis paari tunni pärast on! Kes teab kui kaua me magasime, kui tunnimees meid ülesse äratas: „Sumala pärast, saksoised tulewad.“ Meie kui walgust tabatud, haarasime püssid kätte ja waatasime, kas padrunisi on. Padrunite tagawara oli lõwa. Muud kui anna aga walu. Maa müdises ja meie seadime püssid walmis. Pärts ligidalt karjuti meile: „Andte alla!“ Meie ei mõtelnudgi seda, waid andsime tuld. Aga ikka ligemale tuleb teine. Ei aidanud muud, panime selle wa „kärina“ töösse. Siis ometi läksid tüütajad minema. Ei anna teine päewal ega öösel rahu. Nad taganesid. Ühtlasi saatime kätjälä 3-ma pataljonile kes teises liinis oli, et igaks juhtumiseks walmis olla. Aga warsti hakkasid „summadunid“ tulema. Küll on aga, wennas, siis tole olla! Ja veel öösel! See ajab wanajarwikul omal hirmu peale. Aga et sõjamehel hirm tundmata asi on, siis ei pane temast tähelegi.

Jah, ja hakkasid „summadunid“ lendama. Üks lõhtes meie lahtkraawis, ja mis kahju ta tegi?! Mõtles ometi — meie hea „tshainiku“ (teelanu) lõhtus ära, ühel wiis müssi peast teab kus lohta, ja mis veel kõige hullem: ühel wenelasel wiis küid püssid lõhti ja külm pidi selle ära wõtma.

Warsti jäi lastmine järgi. Me naersime, et sakste kullid otja lõppesid. Korraga kuuleme müdinat, mis tihti korub. Wahimees lastis mõne paugu, ja lohe wastati kõige ägedalt. Me polnud ka laisad mehed ja wastasime nii et püss peos palawats läks. Sakslased aga lastsid edasi. Meie roodna kargas kraawist wälja, mõõd peos, waatab meie poole ja jooksed hurra karjudes nende kallale. Meie nõnda kui metsalised tema järel ja warsti olime waenlasega koos. Nad taganesid. Wajame neid natuke taga ja pöörasime oma kraawide poole. Wahipeal oli 3-mas pataljon meie kraawi jõudnud. (Nad olid meie „hurrat“ kuulnud.)

Beel kaks lorda tikkus ta öösel kallale, aga lõime kõi hülgaawalt tagasi.

Mis oli aga hommikul? Surnukehafi mis kole. Ja veel püssa! Neid sai terwelt 2 koormat. Ma wõtsin ühe browningu Saksa ohwitseri puuja pealt omale mälestuseks. Kui sõjas tõi ära lõpetan, siis toon ta tingimata julle.

Sakslased taganesid nii kaugele, et meie „raswedstikud“ neid üles ei leidnud.

Kui kirja kätte saad, siis kirjata, mis laied kodupool ka teewad.

Sinu Juts E.

Mõnda Rumenia rahwa elust.

Rumenia rahwa arv ulatab praegu üle 12 miljoni, kuid see on tugew rahwas, kelle arv ühtlugu kaswab. Peale Rumenia kuningriigi elab neid veel Wene Besjarabias, Bulowinas, Ida-Ingrias, Transilwanias, Makedonias ja ülepea mitmel pool Balkani poolsaarel.

Meesterahwad on enamaste keskmise kaswuga ja ilusa tehaehitusega; neil on mustad filmad ja iludusenõute kohased näojooned; juuksed tihedad ja mustad ja kantakse pifad. Moldawia rumenlased on aga juba enam wenelaste moodi. Suuremalt ofalt on neil hallid filmad ja pruunid juuksed; mägide elanikud jälle on enamaste kõrge kaswuga, finiste filmadega, ruugete juustega.

Rumenia neid on väga nägusad, ilusa ja graatsilise tehaehitusega, kuid mehele minnes närtisid nende ilu peagi, sest et peaaegu kõik tööd, niihästi kodus, pöllu, metsas ja aiawilja aias naiste blabel lajuwad. Rumenia talupoeg ainult kannab pöllu, — kõik muu on naiste töö.

Ristiustu omandasid rumenlased slaawlastelt ja Slaawi keel oli neil kiriku- ja kooliteeleks kuni 17. aastajani, mil kirikuraamatutes juba Rumenia oma keelt tarwitama hakati.

Moldawia ja Walahia würtstiriigid, millest praegune Rumenia kuningriik koos seisab, asutati 16. aastajal, kui ungarlased rumenlasi Transilwanias tubliste rõhuma hakkasid ja nad sellepärast Donau ja Musta mere äärde wälja rändama hakkasid. Mõlemis würtstiriigis walitsesid Türgi sultani poolt nimetatud maawalitsejad, kes temale iga aasta maksusi pidid maksma, mis rahwa käest sisse nõõriti, muudugi veel suuremal hulgal. Alles 1881. a. kuulutati mõlemad würtstiriigid täielikult iseseiswaks ja 15 aastat hiljem ühendati nad konstitutsiooniliseks kuningriigiks, Saksa keisri suguwõtsast kuninga all.

Mis Rumenia kliimasse puutub, siis on seal ilmad talwel kangeste külmad ja suwel üleliiga palawad, kuid maa on selle eest eratorraalselt wiljatandew. Walahias seisab ta, näitufeks, meremudast ja sawist koos, mis teed wihma ajal lähipääsemata mudasaks teeb, kui ta, palawa ilmaga aga jälle kangeste tolmawats. Kuid ilusad maastikud, mis filmi in igalpool näeb, tasuwad selle halbtuse mitmewõrdsest. Igaspool ümberingi rohelised rammusad rohumaad, kus suurte lammaste karjad söömas, keda veel suuremad loerad walmawad. Need loomad peawad hästi tugewad, ofawad ja julged olema, sest et neil sagedaste hundi ja karuga wõidelda tuleb. Tihedas rohuga ja metsades on määratul hulgal kõiõugu jahiloomi ja lindusi, näppisi, põlbpüüsi, jäneseid, metskuu j. n. e. Kõiki neid sigib ütle mata rohkestest, sest et rumenlased laisad jahimehed on. Igasugu metsiinnu lihaft peawad nad lambaliha kõige paremaks.

Maa wiljatandwus on siin imestust ärataw: maa ei nõua ei wõetamist ega kuigi palju muud harimist, muud kui sigitab. Oma wiljatandwuse poolest lööb ta Põhja-Italia, Hollandi ja Belgia rammusad talandituid üle, ja ainult Riiluse jõe sigitawad orud suudawad temaga wõistelda.

Riisu annab taheliatimwend seemet.

Miinult rohustetud rikuwad mõnikord siinseid wäljasi.

Aiawilja gedades sigib aiawilja ofte hirmjal küllusest. Kõrwitjad, arbusid kaswawad ilma mingisuguse rawitsemiseta, kui nad furd külluwatud.

Kuuse ja männa metsad katawad tihedalt taljusi ja mägebe latwu. Kõige waesema talupoja aias kaswawad wirsitud, abrikofid, wiigipuud, ploomid, pirnid ja kirsid.

Mitmetes Rumenia jõgedes leidub kullakiwa. Maa pöuest leitakse waste, kiwisütt, nastat, wääwit, merewaitu, kalliskiwu. Kuid tähtsamaks aineks on — kiwisool.

Rumenia talupoegadeft, kes nendes loodusewara salwedes suplewad, wõiks niimid arwata, et nad külluses elawad, kuid Rumenia külad panewad oma wiletsusega jahmatama. Talupojad elawad nii wäikesest ja rapastest sawionnides, et ifegi walitsus juba tarwilist leidis olewat eeskujulikk talumaja tüüpust wälja töötada, ja neile obawat laenu annab, kes omale niisuguseid majasi soowiwad ehitada.

Kauaegne orjapölv, tüetlaste ja bojaride ife ei ole jätnud rumenlaste ifeloomu peale oma pitfarit surumast. Neid peetakse walestikubeks, argadeks, laisadeks ja hooletuteks. Kuid, teiselt poolt, pole Rumenia talupoeg veel jõudnudki oma peale kui täieõiguslise inimese peale waatama hakata, ja alles wiimastel aastatel on ta omale wähegi warandust korjama hakanud. Ei ole ju kuigi kaua sellest tagasi, kus mõisnik seaduslikul wõi ka seadusewastasel teel selle kõi omale wõis wõtta, mis talupoeg oma arwas olewat.

Rahwa hariduse ja waimuelu tasapind ei ole kuigi kõrge. Rumenlaste kõrwas elawas Rumenias veel väga mitmetegu rahwad. Siin on palju sakslasi, serblasi, greeklasi, itallasi, ungarlasi, armenlasi, kõige rohkem aga mustlasi ja juutifi.

Kõige huwitawamad nendest rahwastest on mustlased. 1837. aastani jagunesid Moldawia ja Walahia mustlased kahte klassi; ühed olid erainimeste orjad, teised — kroonu orjad ja käisid taltjutatud karubega ringi, palusid armuandisi, olid muusekandid, ja ainult mõnepel oli omaste majapidamine; kuid sealjuures pidid nad kõik kroonule väga suuri maksusi maksma.

Nüüd on mustlaste orjastamine kaotatud ja nad rumenlastega üheõiguslisteks tehtud. Kuid nende ametid on enamaste endisteks jäänud. Suuremalt ofalt on nad bojaridel

Mifs?

Kui August Riitberg lahti sai pearahast, siis Eesti Kirjanduse seltsi poolt wõis näha väga südamlikku hoolt: kõi lehemets meil kajastitud kohast, kui oleks olnud südamed neil wahast — ei näha olnud kuskil kühmitinoolt.

Ei m i d a g i ka meil see wastu pole, sest iga töö ju kühmab tegijat; mis aga äratab meis nurinat, on küsimus, kas teisi meil ei ole, kes samuti on wacwa näid (mis kole), kuid see eest saawad aina wilinat?

Mifs Eesti Kirjanduse seltsi siis magas, kui sünnipäewa peeti — Wildele, kes parem kirjanik meil tõeSte ja kellel rahwas kiidupärgi jagas?! Selts jollitas siis filmi palwes wagas ja unes nohises weel tafaste.

Ja paljud teised, kes meil raiund rauda ja me heaks kulutades päewad, wõd on palehigis teinud EestiS tõeS — oh belge, miks ei kutsutud nad lauda, waid sõnatumalt aetakse hauda ja katti rebitalje ühendawad wõd?

Mifs tuntakse meil kadest nii palju ja hindamata jääb kõi töö ja waew? Mifs maetakse kinni wana kaew, kui wett ei anna weel uus kaew ja kasju?... Et oldakse meil üliwäga palju — ei randa jõua siis ka kullalaew!

Dhaka Dtt.

Berlinis.

„Teie peate mind tund aega mufutama. Enne ma teid wälja ei lafe!“

„Oh, pai proua, alla wiitkümmend marka küll ei wõi! Mehi on nii wähe, et mind otse lõhki kistakse . . .“

teenijateks, wõi teeniwad niisama nagu meilgi ettekuulutamise, nõidumise, tantsumise ja muusika tegemisega armuandisi. Takwel kui surwel elawad nad lageda taewa all tergetes telkides. Dmapäraline on nende waade kõlbuse peale: jurguwennalt, s. v. mustlajelt, warastada, on kuritegu, teistelt warastada — tubli tegu. Kuid need, kes herraste juures teeniwad, peawad endid laitmata ülewal ja, kui pererahwad head, hoiawad kangeSte nende poole. Mustlaste naisterahwad on jälle sagedaste ülihead lapsetädrukud.

Muusika and on mustlastel ülepea hea, kuid Rumenia mustlastel on nähtawaste kõige anderikkamad nendest. Rooti nad ei tunne, kuid palja kuulamise järele wõiwad nad kõike mängida. Nende laulud on elawad ja täis tundmuste tulid. Muusikandid koguwad salkadesse, mängiwad rahwaadedades ja faalides, pidude peal. Juba nelja aastafelt wõtub mustlase pois wile kätte ja mõne aasta pärast lafeb ta ka wiulil tantfulugust. Kõige rohkem on niisuguseid muusikantisi Bukarestis, kus nad kohwimajades ja aedades mängiwad; neid rändab aga ka wõdral maal ringi.

Rumenia pealinn Bukarest on, eemalt waadates, ilus, rikas Europa linn. Greeka-katoliku usu kirikute kullatud kuplid, walged majad, lamedate katustega, uhled paleed ja kloostrid — see kõi toredatest lilleaedadest ja puiestikkude rohelistest palistatud.

Kuid see pilt on petlik, seda näete linna sisse jõudes. Siin jahmatab teid kõigepealt see, mis teie eemalt ei näim d: kirjeldamata pori. Awalikkudel platsidel ja peaaegu kõigil uulitsatel haifewad porilombid ja mudahumikud. Märjal aastaajal on uulitsal otse wõimata läia, igaüks, kes kodunt jala wälja tõstab, katjub rutem woorimehe wõtta. Waestel inimestel aga, töölistel ja teenijatel, keda häda sunnib jala läia, on suured saapad jalas, mille säared üle põlwe ulatawad; ka naisterahwastel. Kui sinna juure weel lisada, et sõiduriistad jalakäijaid iga minut mudaga pealaeft jalga-deni üle paistawad, siis saate kauris täieliku pilbi.

Kõik see wõiks ju kõiksugu taudide hirmsaks allikaks olla, kuid õnnetus on loodus ise Bukaresti elanikkude terwise eest eraforraliselt hoolitsenud. Sõ jootsul uitawad ja tiir-

lewad nimelt mödda linna suured koerade karjad ja waraste parwed, kes jäänused ära söwwad ja sel kombel uulitsaid puhastawad. Peale selle aitawad weel rohkearwulised rohu-aiad linna õhku puhastada.

Wimafel aastakümnel on suuremad uulitsad küll juba sillutatud, aga praegihunikutele ja mudaloikudele ei ole itka weel surmaoifust kuulutatud.

Suwitaw on Bukarestis weel see, et seal peaaegu igal peretonnal oma maja on, ka waefematel. Ennemalt olid Bukaresti majad wäiksed ja ühefordsed, sest et neid maa-wärisemise juhtumiseks kõige hädaohutamaks peeti. Ja maa-wärisemise tuli seal ennemalt ka sagedaste ette, 1838. aastal häwitas maa-wärisemine ifegi peaaegu terve linna ära. Küüd aga ei ehitataffe juba suuri mitmekordseid majasi.

Bukaresti kõrgematel, rikkamatel klassidel, bojaridel, on kaks pärispattu: meesterahwad mängiwad kaarta, naisterahwad aga ajawad uhkust taga. Naisterahwaste riiete uhkus ulatab meeletuseni. Alam rahwas aga häwineb waefuses ja harimatufes. Keelmise jõutufega ja haridufega klassi ei ole weel kuigi palju kujuneda jõudnud, sest alles weel mõne-kümne aasta ei olnud Rumenias muid kui bojarid ja talu-pojad, wõi selgemine: herrased ja orjad.

—gts.

Seategew pillamine.

Miljardäri Karnidshi sekretäri sõnade järgi ei ole see rahakuningas kangelsti enam miljardär ja ifegi mitte miljo-när, waid ainult teftmise jõulufega mees — nii palju on ta raha oma 80-aastase elu jootsul annetanud. Tema anne-tuste üleüldine summa ulatab üle kahe miljardi. Hiljuti weel annetas ta kuuskümmend miljoni franki Saksamaal wangis waewlewate belglaste heats.

Meie Matsi järgmine (82.) sõjanummer ilmub 12. märtsil.

Meeleolu Berlinis.

Berlini linnawaht: „Di, mis ma näen, proua Schimmel, teile on kurg jälle ühe tulewase noore soldati juure toonud. Sellest pean ma kohe teiserlikule mobilisatsiooni bitroole teatama.“

Berlini proua: Oh, kui mul nende tulewaste soldatite asemel parem rahu ja leiba oleks!“

Mani.

Nanny Bothe jutute Indiast.

1.

Jälle kaua aja pärast päiksepaistelises Idumas. Kudas meri kiirgab ja lilled lõhnavad! Kudas tõi särab ja dögab! Minu atende ees tantsivad bajadereb. Ššand Šumal — mitte jeda, ainult jeda mitte! — Nad lähewad edasi — kuld kõliseb, filmad dögawad, rinnad paisuwad — seal särawad weel werimerwad paelad ja kahisewad riided. Do — kord oli mulle see kahin kallis muusik, nüüd kajab ta kui hauakellaheli. Mani, Mani, wabasta mind mälestustest!

2.

Dhtu lähineb. Meri kiirgab päiksekullas nagu sadandetest smaragdibest ja läikwatest rubinidest. Ei, nagu weri, palaw, werew südamereweri!

Palju aastaid tagasi oli kord samasugune päew; minu atende ees kõlas muusik matwat wiisi, mida ma iial ei juuda un stada. Altselt kõlab mu kõrwu hõistamine — suure rahwahulga hõistamine. Ma astusin atna juure ja jäin pimestatult wahtima. Suure inimesteringi keskel tantsis üks laps, ei, naine, imeilus naisterahwas, kel nagu näti-jalad all olid. Tema suust kõlas waitne, magus laul, mis weel praegugi mu südames edasi kajab. Süsimustad juul-seb lametasid tal üle selja kuni wõõni alla, mis lahtiselt leha ümber seotud. Kleit näis siidist olewat, kuid oli ometi ainult walgest, pehmeft India mullist, mis nagu pilw sale-dat leha ümbritses. Jalas olid neiuksel jandaliid ja kaelas ning kääwarte ümber rased kuldwõrud. Kuldrahad kõlisesid tantsul tajatesi ta neiu mustadel juustel ja puudutasid otja-efist nagu suudeldes.

Ma silmitsesin jeda armsat pilti nagu nõiduwuses, sest lena India laps awaldas minu peale otse jowastawat mõjn.

Jälle kirjend rahwas ja keegi mees tõstis waitse bajadere tugewate kättega üles, temale rahwahulga hõistamisel hüüdes, tulgu ta temaga ja jääguigi tema juure.

Kohkudes surus neiuks meest eemale ja katjus ta kätte wahelt lahti saada.

„Ei, waitse, metsit Mani,“ naeris see, „sina oled minu oma ja tuled minuga!“

Dtsides, ahastades, lendasid neiu filmad üles minu poole.

Do, misugune maailm peitus neis õrnades, argades, mustades filmatähtedes! Nagu magnet tõmbas see mind tema juure, ja enne kui isegi aru sain, mis tegin, olin ma neiuksese kõrwal, tõstsin ta ruttu mehe sülest maha ja kihutasin rahwa mõne müristawa sõnaga laiali. Neiuks aga, kes mul kätte wahel oli, pani mulle oma kääwarred usaldas laela ümber ja surus oma wabisewa, õrna pehme näo minu pale najale. Nii tõin ma Mani oma kodu.

3.

Oh et see pehme, soe lilledis iial minu uksest ei oleks siise lennanud. Nagu õrn roosileht, nagu helge, säraw lootusküll näis see neiu olewat, lootusküll, mis surema peab kui palawa päikese kiired teda waewalt on puudutanud. Süda täis mõllu, aga wäliselt rahulik ja külm — nii seisin ma Mani ees, kes minu jalgade ette maha oli lastnud ja mulle iseäralisel pilgul otja waatas.

„Mani tänab teid, herra,“ ütles ta tafa ning õrnaste. „Mani on alles noor, Mani elab kaua ja teenib teid kaua ja tantsib ning laulab teile. Ja Mani tahab teile kõi anda — kõi kulla ja kallid kiwid — ta oma wõõ, mis puh-tast siidist on. Wõtke, herra, ja uskuge, et Mani tänulik on.“

Nende sõnadega pani ta kõi oma kulla ja kallidkiwid ja wõõ minu jalgade ette.

Ma pidin naeratama selle auawalduse üle.

„Ei, waitse Mani,“ ütlesin ma wiimaks ja tõstsin ta üles, „hoia oma warandus omale, aga ätle mulle, kust ja tuled ja miks sul kedagi ei ole, kes sind kaitseks ja armas-tats? Kes kinkis sulle kõi need kallid asjad?“

Mani näost lehwis nõiduw naeratus üle. Siis pani ta oma kätte laela peale ja surus selle siis kergelt huultele. Siis liigutas ta oma jalgu tantsusammul ning seletas:

„Minu hääl ja tants annetasid Manile need kallid asjad, aga Mani ei ole rikas ja raha temal ei ole — kõi lähed kaugele — kaugele — üle mere. Mani on üsna waene; ei ole tal maid, ei isa, ei ema. Wanaema elab Ceyloni saarel — sinna lähed Mani raha; Manil on palju raha; kui ta tantsib; aga mõnikord on Manil ka nalg, ja nalg on walus!“

Mani oli kae südame peale surunud, nagu ütelda tahtes, et toidupuudust tal ei ole.

„Mani kodumaa on ilus,“ kõneles bajadere edasi. „Seal on ilus org, selle taga suur, kõrge mägi ja siin-seal ime-selge meega allikad. Ja saare ümber tore sinine, kiirgaw meri; ta siin Madrases on meri, aga inimesed on siin kalgid — tahawad Manit wangistada. Aga Mani tahab waba olla ja wabana laulda ning tantsida.“

Jälle woolas ta suust magus mahe laul, kuna ta jalad tantsuliigutusi tegid.

Ma ei teadnud kas jääma wõi põgenema pidin. Mul oli, nagu oleksin ma selle ilusa Hindu-lapse pidanud oma rinnale tõmbama.

„Mani, Mani, lõpeta,“ palusin ma. „Mine koju, dhtu tuleb!“

Kuid Mani raputas pead.

„Ei, herra, Mani jääb; ta tahab teid teenida, teie üle walwata, teie ukse ees magada ja ainult teie häält kuulda.“

Kõi minu wastuajamine oli ilmaaegu — Mani jäi. Ma andsin tale matraši, mille peal ta mu eestois wõiks magada, aga tema heitis just minu ukse ette waiba peale. Ainult kuurwalgus kattis teda, ja kui ma teda õffel waatlesin, oli mul, nagu puhlast seal õrn lootusküll.

Oh et ma jeda lille iial ei oleks oma südame najale waotanud!

4.

Mani jäi minu juure ja sai minu omaks. Ma ei oska oma õnne kirjeldada, sest ta tegi mu elu jowastawaks unenäoks. Kuid kuhu on need õnnepäewad jäänud?

Jowastuses järgnes päew päewale. Mani elas ainult minule. Ja hirmuga mõtlesin ma, mis küll siis saab, kui kord see unenägu lõpeb. Kodumaale teda kaaja wõtta ei olnud mul julgust. Misugune hirmus argdus!

Kuid lahtumise tund lähines ja Mani lahutas ilka enam ja enam. Nüüd ta, et temast tahtsin lahutada? Seeft ta tantsumise oli ta ära unustanud, ja kui ma ta tord rinnale wõtsin, siis surus ta ennast nagu wabise w lund mu südame najale. Ei ta laulnudki enam.

5.

Ma wiibisin jälle kodumaal, kuid minu Mani oli In-biasse äkki jäänud. Küll olin ma tale, kui õõsel wargjelt lahtusin, hulga raha jätnud, kuid mis aitab seal raha!

Ja ometi ei leidnud ma kusagil rahu. Õõsel ja päe-wal seisib Mani mu ees. Smelid igatsus tema järele ei last-nud mind minutitki lahti. Mis oli temast saanud? Elas ta weel wõi oli ta jurnud?

Ma ei juutnud temata elada, ma pidin minema!

6.

Ja leidsin ta. Minu atna ees tantfis ta nagu tord enne. Weel itlagi ilus, aga lahwatanud ja waitsem.

"Mani!" hüüdsin ma pisarasilmil ja jootsin tema juure.

Ta silmitseis mind pisut aega ja wajus siis põlwili:

"Allah il Allah!" ütles ta aimult.

Ragu tord ennegi, nii kandsin ma ta ka nüüd tuppä. Nüüd oli ta minu Mani ja pidi warsti minu armsaks nai-feks saama.

Õndsalt naeratades hingas ta mu südame najal.

"Nüüd wõib Mani magama minna," sojistasid ta lah-watanud huuled. Ja kui ma teda suudlesin ja tale ütlesin, et ma ta nüüd kui oma naise kodumaale wiin, tujatasid ta huuled walufaste.

"Ei, herra," ütles ta palgeid silitades, "Allah on ar-muline, et ta su Mani juure juhataks, aga Mani igatses sinna, kus haiged südamed jälle termeks saawad."

"Mani, sina pead elama ja mulle eluaeg päikesepais-teks olema."

"Päikesepaisteks? — Jah," naeratas ta. "Sinule igaweste!"

Ta largas äkitselt üles, kaelustas mind ja hakkas siis ennast lauldes keerutama, ilka rutemine, ilka hullemine, kuni ta minestanult minu kätte waele langes.

Ma kistusin atnad lahti, et warste õht tuppä tungiks, ja meelitasin teda kõigemaqumamate nimelega, kuni ta wiimats jällegi filmad lahti tegi ja mulle üldõndsalt otja waatas.

"Mani on haige — tahtis lillena elada; kuid lill pöeb, närtsub, kaob. Ei ole enam abi."

"Mani!" palusin ma pörutatult.

"Suis on sinu rinnal unistada, sind teenida ja armas-tada, aga taewas kutsub — Allah hüüab — Mani lähed . . ."

Ja minu kätte wähel suri ta.

See oli minu unenäo ots, kuid ma ei suuda seda iial unustada.

Lootosküll suri minu südame najal. Ja ei iial pole ma peale teda enam kellegi neuu huuli oma huultega puu-dutanud.

"Lahtmise wabadus."

1.

Peaa tunnistama, et mul alati soow ja kalduwus oli perekonnainimefeks saada. Mõtte juures, et ma naise wõtan, ja minu kõrwat alati hoolikas ja armastaja naine wiibib, hakkasin ma kohe röömu pärawst sõrmedega lafsu lööma ja marulisi waltseriwiifisi wilistama.

Ma ei ütles, et mul siindsaid neuusi oleks puudunud, kellega kerge oleks olnud kosjakaupa sobitada, kuid alati waldas mind otsustawal rinutil argdus ja kahtlus tungis minu hingesse.

Äsi seisab selles, et mul imepehme, leplik ifeloom on ja ma wäga kergeste ennast teise mõju alla annan. Mind

Kui palju aega saadab naisterahwas peegli ees mööda?

Noor-piika wahib 6.—10. eluaastani igapäew 7 minu-tit peegli ees, 10.—15. aastani wõib seesama piikaõhtu neuu igapäew 16 minutit peegli ees oma kaswawat iludust imesta-da, 15.—20. aastani röömustab ta igapäew 20 minutit oma iluduse üle, 20.—25. aastani kulub 22 minutit ja 25.—30. aastani 28 minutit peeglise waatlemiseks ära. 30. elu-aastast peale aga wiibitakse ilka wähem peegli ees, 40-aas-taselt umbes 18 minutit, 50-aastaselt 12 minutit, 60-aas-taselt 7 minutit.

Üllepea on 60-aastane naisterahwas täpipealt kaheksa kuud peegli ees mööda saanud.

hirmutas see, et ka kõige järelandlikum naine mind itlagi oma wõimu alla wõtab ja mina nii kuulsa „tuhalabida walitjuse“ alla sattun. Teise pilli järele aga tantfida — see ei ole sugugi lõbus amet.

Sellepärast otjustasin ma enne mitte naist wõtta, kuni omale tugewa ifeloomu ehk paendumata selgroo olen kas-watanud, mis mind orjapõlwe eest kaitseb. Tugew tahte-jõud, seda oli mul waja omandada, enne kui abieluseks astun.

Kuna ma ei teadnud, misuguste harjutuste abil omal tugewat selgroogu wõiksin kaswatada, siis olin wahel päris meelt heitmas ja arwasin, et ma italg! küll naist ei tohi wõtta.

Raua mõtlesin ma, wäga kaua, kuni hiilgaw mõte minu mõtetest tumenenud peaaajudes sähwas: lihtsalt, waja ei ole

"Tere, Laura, ja ei tunne mind enam äragi! Noh, kuidas oma mehega elad, hästi või?"

"Täna. Do, meie oleme väga õnnelikud: ta lähed hommiku vara teenistusesse ja tuleb alles hilja õösel koju!"

Iialgi naise tahtmise järele teha, vaid ainult iseoma soovide kohaselt talitada — ja asi nudi. Ei pane lihtsalt oma tulevase naise wahelise segamist tähele, ajan tangedaelt oma jonn — ja olengi peremees majas.

Minu ja viimane talitus kadus, ja ma astusin abi- elusse.

2.

Ilm oli küll juba lewadine, aga siiski trehwas see päev külm olewat. Kui kodust välja mõtleksin minna, ütlesin iseendale: "armas mees, täna paned sügisepalitu selga... Ilm on rõste ja sa võid külmetada."

Kuid kui ma juba eestoisin ja läti sirutasin, et sooja palitust kottu otsast võtta, tuli mu naine jootstes ja kirjutas nagu linnule hoolitsevalt:

"Ära sa mõtlegi, tuike, täna suwepalitu selga panna! Ilm on täna nii halb, et ja ennast kergeste ära külmetada võid... Ma ei luba mingi hinna eest... Sa oled nii õn ja võid kergeste haigeks jääda!"

Arvate nüüd ise, mis jäi mul teha? Silmapilguks satusin ma otse segadusesse. Sügisepalitu selga tõmmata — tähendab, naise soovide tähta, ennast tema tahtmise alla alandada. Sunneme juba seda!... Niipea kui naine aru saab, et mina ennast tema soovide alla olen alandanud, hakkab ta veel tungivamalt sõnatuulimist nõudma. Praegu küll palub, aga siis nõuab, täisk... Ja kutigi mul kõigevähemasti tahtmist polnud suwepalitu külmetada, tõmbasin ta kottu otsast, pigistasin silmad kinni, et mitte millegi peale mõelda, ja targasin uulitsale.

O, ma kirjutas nii kergeste, et naise palwele järele annan, kuigi see minu oma sooviga ühte läks.

Ja kui ma, külma pärast lõdisedes, edasi matkasin, kor- dastin ma:

"Ei, mind ja oma tahtmise alla juba ei saa... ei s—a—a."

Kui ma koju tagasi jõudsin, võttis naine mind mossis mottadega vastu. Tummalt istusime laua äärde sööma. Ma tundsin, et läbi ja läbi külmanud olen, tahtsin ennast soendada ja võtsin napsu weega lahjendatud puskarit. See wiina asemel tegi pea küll pisut uduselt, aga ei soendanud. Siis walasin teise klaasi täis ja mõtlesin: "paneb were kätima, magan pisut, ja külmetus nagu käega võetud!"

Teist napsu ära juues, sirutasin käe pudeli järele, et seda laua pealt ära panna, kuid seal juhtus minu pilk naise omaga kokku, mis täis etteheidet oli. Ta wangutas pead ja küles wärisewa häälega:

"Armsam... Ära võta enam: kahest napsust on küll- lalt, wiin ei ole sinu terwifese hea."

Ma tussatasin, walasin ruttu kolmanda napsu ja sõin välja, kuigi tubliste nagu krimsputades. Kolmanda napsu järele sõin ma aga neljanda ja wiienda.

Walasin vihaselt ja sõin põlgdusega. Las' jään joob- naks, las' ajab offendama!... Ei, tuike, ära arwa: mind ja oma walitjuse all ei näe... S—i—a—l—g—i."

Naine lõi käsa kokku, targas pahaselt laua tagant ja hüüdis ärewuses:

"Kunagi poleks ma uskunud, et sa nii kangedaeline oled ja pealegi veel joodid... Ja, jah — igawene joodid. Puskarit juua, mitu napsu, kui jätk!..."

Ja jootsis toast välja.

Terwe nädal ei rääkinud me üksteisega. Kuigi tundsin, et süüdlane ma ise olen, ja mul mitu korda kange kiisatus tuli naise kaela langeda ja tale ütelda: "Anna mulle andeks, Annike, anna andeks!" Kuid iga kord hoidsin ma ennast kergeste. "Kudas esimesena lepitust sobitada?" See tähendab — jäädawalt tahtmise wabadusest ilma jääda ja ennast naise walitjuse alla anda. O, ta saab väga hästi aru, et kui ma kordki esimesena tema juure astun, siis tulen ka teine, kolmas j. n. e. kord... Ei iialgi.

Alles nädala pärast uuunes tüli iseenesest ja naine hakkas minuga rääkima, nagu poleks midagi juhtunud.

3.

Säda seifis selles, et mul sagedaste iseoma soovide wastafelt tuli teha, ainult et mitte naise soovide tähta. Ja kuidas muidu? Lemale ainult näidata kord, nagu täidaksid tema soovide, ja ega ja enam ei pääse...

Minu elu muutus pörguts. Waja oli tal külaliste juuresolekul welda: "Wanamees, sina ära hakka kaarta mängima, kui sa mängid, sattud alati ärewusesse ja hakkad siis kaotama."

Ja koke istusin ma tumedalt ja otustawalt kaardilaua taha, kuigi kaardimäng mind alati tultuma ajab ja kramp- litud aigutused mu lõualuid kõwerdawad.

Ma tõin omale sõpru ainult sellepärast kaasa, et naine müra, lärmi ja tubakahajisu kodus ei falli.

Sagedaste lonkisin ma sihita tundi kolm uulitsal, sest et naine palunud oli, et ma wõimalikult witem koju tuleksin, sest tal olewat minuta igaw.

Igawiisi mõtlesin ma, et mitte naise mõju alla sattuda, et oma tahtmise puutumata wabadust alal hoida.

4.

Neil päewil jootsis naine ärewuses mu tupp ja hüüdis: "Nüüd on mul kõik selge! Teie wihtate mind sellepärast, et seda kawalat kassi, Manjat, armastate. Kui teie temaga trehwamast ei jäta, on meie wahel kõik lõpetatud. Ma teelan teil ära temaga kokku puutumast. Re—e—lan!"

Nüüd oli tuli takkus!... Ei, see oli juba liig! See käib ju üle mu jõu! Tema teelab mind!

Mõtelge ise, mis jäi mul teha?...

Ma tõmbasin mütsi pähe ja tormasin uulitsale, et Man- ja juure minna...

Wõi tema keelab mind? Suis teen just küste: lähem ja hakkam Manjaga plaani tegema...

Kahjuks wõi õnneks, aga Manjat ei olnud kodus. Pikkamisi tagasi tulles, hakkas mu meelepaha lahkuma ja judin käis mu kehast läbi, kui ette kujutasin, kuidas kui- wetanud ja kõhn Manja oma pitad käed mulle ümber kaela oleks pannud, mind oma kuuwade huultega suudelnud...

br... ja mul omal kodus niisugune meimagus naitute... Bagan wõtaks! Mis teha!

Kaua hulkusin ma ja otustasin wiimaks seda nii hari- likku wõitluse-abindu — luistamist tarwitada.

Ma tormasin koju ja kirjutasin oma lohtunud naisele otse korda:

"Noh, mis... Said oma tahtmist!... Tahtsid mind oma tujude ette rakendada, nagu wõõrloost, minu pehmet ijeloomu tarwitates, aga said nüüd! Ma awalbasin Man- jale, sellele ahwinäole, armastust, ja nüüd ta enam mingi hinna eest lahti ei laske!"

Naine jäi esiteks tangelts nagu soolajammas, ilma et millegist aru oleks saanud, siis seisis hulga aega ja mõtles. Täti aja pärast naeratas ta äkki õnnelikult ja ütles mähedalt ja mõistatuslikult:

„Armasta teda, mu armas, armasta! . . . Ta on nii õnnetu, maha jäetud . . .“

Ja, armsad lugejad, mis te nüüd ütlete? Bidin ma naise tah' mist täitma ja Manjat armastama, kuna ma ometi teda vihkasin ja oma naist armastasin?

Aga sellest päevast peale sattusin ma küll viist tuhalabida malitjuse alla, sest enam mul naifusega tüüsi ette ei tulnud ja meie soovid läksid enamaste alati ühte.

Str.

Minu uus toatüdruk.

Mõne päeva eest tuli meie uus (loo järele kolmasteist kümnes tänarvu) toatüdruk. Pealtnäha üsna wiks . . .

Nädal läks üsna õnnelikult mööda. Kuid lord märkas, et äratamisel, mis minu laua peal seisis, oma otsekoheiseid kohuseid täitma tõi tõrkus, i. o. seisma oli jäänud. Ma usutlesin toatüdrukut, ja ta tunnistas, et, minu lauda toristades, äratamisel, „kogemata“ maha pillanud.

Õhtul koju tulles märkasin ma imestusega, et äratamisel uueste töötama oli hakanud.

„Dunja, kuidas see tell nüüd käima hakkas?“ küüsin ma toatüdrukult.

„Ah, herra, ma panin endi äratamisel nabitte tupp, nende oma aga tõin teile.“

Kaua seletasin ma Dunjale, et see just üsna seabuslik ei ole.

Mõni päew läks mööda, ja jällegi ilmus mu oma äratamisel minu laua peale.

„Kui palju teie parandamise eest maksite?“ küüsin ma Dunjalt.

„Ah, ei midagi, herra!“

„Kuidas ei midagi?“

„Aga nii et kui naabrid ta ära parandada lasksid, wiisin ma nende oma jälle tagasi ja tõin selle süa . . .“

Ma mõõnsin, et asjata oleks temale rääkida omanduse pöhhjasmõttest. Dunja ei saanud sellest tingimata aru, vähemalt wõttis ta meilt ära minnes kats hõbeluukit ja kolm minu naise kleiti kaasa. W. Row.

Raske walik.

Inglismaa endine kuningas Eduard VII oli veel troonipärijana sagedane külaline Pariisis. Pariisi linnaamet pani tema auks raelejas pidusöögi toime, kus siis ka kaunis waba juttu aeti.

Prints Eduard pöördus kellegi naisterahwa poole järgmise küsimusega:

„On teil ka lapsi, madame?“

„Viidugi. — Ja teil?“

„Jah, mul ka,“ wastas naeratades prints.

„Kuid mis peab te lastest saama?“ küüsis daam.

Eduard wastas: „Wanemast pojaft saab lord Inglismaa kuningas, teistele ei ole ma veel elukutset walinud.“

Kallis rawitsemine. Urst: „Teie ütlete, et teie abikaasa — naisarst on. Mis pärast ei küüsi teie siis tema käest oma haiguse kohta nõu?“

Haige: „Di, see lähets mul väga kalliks! Mullu pöörasin ma tema poole oma haiguse pärast, ja mis te armate? Ta ütles, et ma tingimata pean Italiasse terwist parandama sõitma ja . . . tuli ise kaasa.“ W. R.

Pöhhjus. Kirjaniku naine: „Tead mis, Juku?“

Kirjanik: „Mis?“

Naine: „Sa sellele oma uudisjutule tee weel üks peatükk juure.“

Kirjanik: „Mis jaoks?“

Naine: „Meie wäikse Juku saapad on läbi.“

W. R.

Sabatud ime ehk mida lapski aimab . . .

Uts: „Ema, kes on meie tähtsam kirjanik — kas Ritzberg wõi Wilde?“

Ema: „Mõlemad on tähtsad, kuid Wilde on õige palju kirjutanud.“

Uts: „Aga miks ei pühitsetud Wilde sündimispäewa kowadel nii pidulikult, kui nüüd Ritzbergi oma?“

Ema: „Jsa ütles, et Wilde on Ritzbergist weel peajao noorem ja maksab peataha.“

Uts: „Ei, mina tean . . . Röögitüdruk ütles, et Cesti Kirjanduse selts toetusraha määramise asjus Wilde peale wihane on ja Jonni edasi ajas. Selle pärast ei liigutatudki pidustuste korraldamiseks forme.“

Urija juures.

Urija: Kas te neid wõtmeid tunnete?

Raebealune: Ei.

Urija: Te salgate?

Raebealune: Jah.

Nädala pärast:

Urija: Kas te neid wõtmeid tunnete?

Raebealune: Jah.

Urija: — Ah, lõpuks tunnistate siiski üles.

Raebealune: Te näitafite ju neidsamu wõtmeid mulle nädala eest.

Mandlikkus.

— Kas te ei wõiks mu enese pilti maalida.

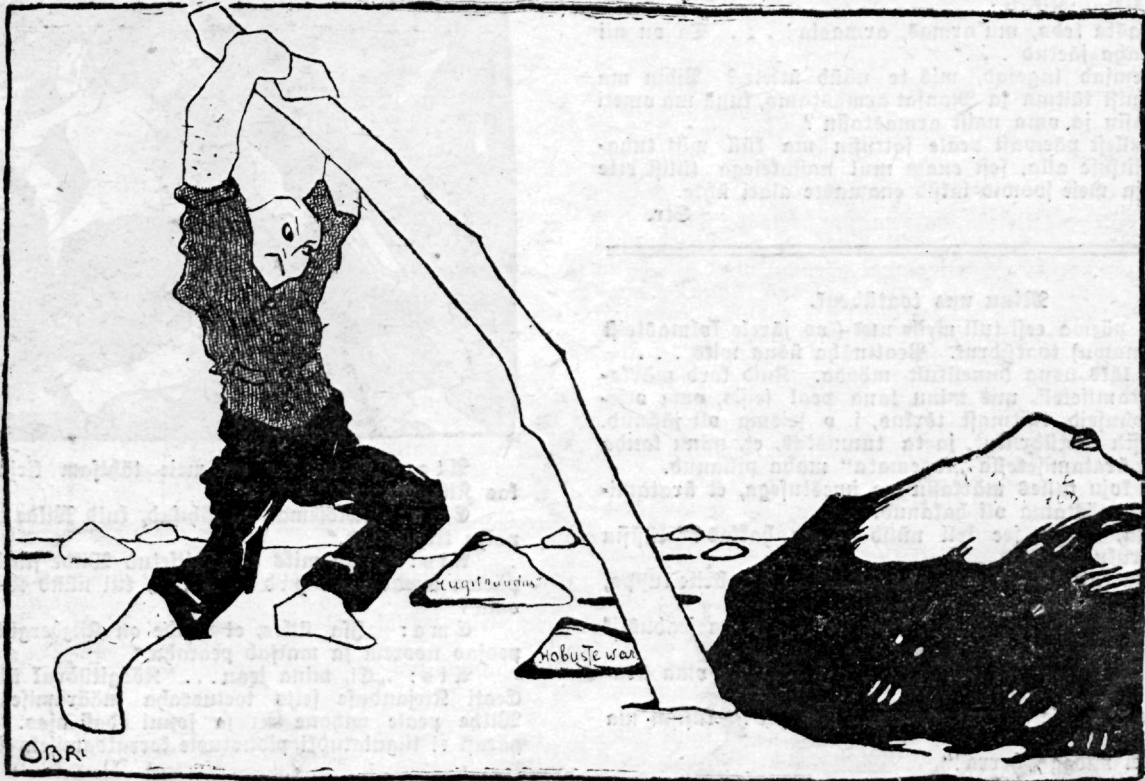
Kunstnik: Ei ole wõimalik, ma olen ju loomade maalija. Minge portreisti juure.

— Waadate, ma olen loomaarst. Ja et loomaarst vähem wõtab, kui teised ametiwennad, arwastn ka, et teie vähem tahate, kui mõni portretist.

Palun austatud lugeja'd, haawatud ja tööarmastajale noorele Cesti sõjamehele oma kaasabi üles näidata, ja temale mõnda kerget tööd anda ehk juhutada. Olen igatepidi aus ja kohusetäitja inimene ja wõin kõigeparemad tunnistused ette näidata. Oskan ka Wene keelt. Kallist kodumaad kaitsedes olen kõik praeguse ilma sõja kolebused läbi teinud ja saadud haawa tagajärjel päriselt wäeteenistusest wabastatud; wõin aga saadud wigastusest hoolimata peaaegu kõhugu tööd teha. Lootes, et seltskond mind toetama saab, mulle peatselt kohast tööd andes, kas kodumaal ehk ka kaugemal: kas töö ülewaatajaks, kümnituks, müüjaks ehk muud, palun tööpakkumise kirjad palgatingimistega adresseerida:

Через ст. Ракке Имѣніе Сейнигаль Іоаннесъ Штреме. Эстл. губ.

Kiwa kaalumas.

Tõõmees: „Mõned maa-alused salakivid, mida ehitajad teapõhult hävitada ei suutnud, olen juba — kuigi palehigis — maapinnale kergitanud, kuid viimaste müratate kallal tuleb küll mõnda suuremat hävitusjõudu tarvitada.“

Sõjapäewil. Kaks lihunikku arutavad omavahel, kui mitme kopita võrd nad homine jälle sealihja hinda kergitada võivad.

„Nii laua kui nad üksteist tapavad,“ tähendab lõpuks üks, nende sõnadega muudugi sõja edasi kestmist mõistes, „on meil lugu hea, võime hinda julgeste kergitada, aga kui nad üksteist ka sööma hakkavad, siis on meie äri mottas!“

—or.

Päriwus. „Ma tulin praegu alles haridusejõestki koosolekult, kus teie poja kõnet kuulsin, teate, tal on suurepäraline hää!“

„Jah, selle on ta minult pärinud.“

„Ja mõtelge ometi, tema kõne wälitas vähemalt kolm tundi.“

„Jah, seda ta on juba minu naiselt pärinud.“

Sea nõu. Naine: „Kui ja arwad, et ma wäljas kawaleribega käin, etš lõõ mind siis maha!“

Mees: „Eihja lah, ma wõtan sul parem uue kübara ära.“

Katõõtud. Mees: „Noh, tule Jumal appi! Kudas see nüüd wõimalik on?! Ja kui arwatagi, et üks minu on, noh, aga aga kelle oma on siis see teine?!“

Kui juba, siis juba. 1. proua: „Misjuguft moosi teie kõdigerohkem sööte?“

2. proua: „Musta sõstra moosi.“

1. proua: „Bunase sõstra moos on minu meelest parem.“

2. proua: „Tean küll, aga mul on leina-aeg.“

„Meie Matsi“

teellimiste wastuwõtmise 1916. a. peale wältab edasi.

Teellimise hind kätteaatmisega aastas 5 r. 50 t., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 t. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 t., 6 kuu eest 2 r. 30 t., 3 kuu eest 1 r. 30 t. Ilmus iga laupäew

Adressi muutmise eest 10 kop. ja wana adressi number teatada.

Toimetuse ja tallikus:

Tallinnas, Harju ja Riiuliti wulitsa nurgal nr. 46/15, „Teaduse“ raamatukaupluses.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaason. Wäljaandja J. Munt. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas